

ПАМ'ЯТІ ГЕОРГІЯ ВІКТОРОВИЧА ДОНЧЕНКА

16 жовтня 2015 року на 79 році пішов із життя відомий вчений-біохімік, ветеран нашого Інституту, всебічно обдарована особистість, завідувач відділу біохімії вітамінів і коензимів Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України, доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, лауреат премії імені О. В. Палладіна Георгій Вікторович Донченко. Після закінчення з відзнакою кафедри біохімії і біофізики біологічного факультету Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка Георгія Вікторовича у 1960 р. було направлено на роботу в Інститут біохімії АН УРСР в лабораторію біохімії нервової системи. З цим Інститутом пов'язана вся його подальша наукова діяльність, де він пройшов шлях від аспіранта (1962–1964 рр.), молодшого, старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії хітонзв'язувальних білків (з 1984 р.), а потім, після захисту докторської дисертації «Регуляція вітаміном Е обміну та функції убіхінону (Q)», завідував відділом біохімії коферментів (тепер відділ біохімії вітамінів і коензимів). У 1976–1978 рр. Г. В. Донченко – заступник директора з наукової роботи, у 1993–1998 рр. – директор Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України. У 1992 р. був обраний академіком Української академії наук (раніше Академія науково-технічного прогресу України) і в тому самому році – членом-кореспондентом Національної академії наук України зі спеціальності «Біохімія»; 2005 р. йому присвоєно звання «професор».

Наукові інтереси Георгія Вікторовича були спрямовані на дослідження сучасної функціональної біохімії, молекулярної вітамінології та біотехнології, зокрема на з'ясування біохімічних та молекулярних механізмів дії природних біологічно активних низькомолекулярних сполук, вітамінів, коензимів та функціональної ролі специфічних вітамінозв'язувальних протеїнів, їх взаємодії в організмі тварин і людини, на розробку техноло-

гій одержання нового покоління харчових добавок та препаратів цілеспрямованої метаболічної дії з мікроорганізмів, рослинної і тваринної сировини для практичного застосування в медицині, ветеринарії, харчовій та інших галузях промисловості. Пріоритетність цих розробок захищено більш ніж 40 патентами та авторськими свідоцтвами.

Під науковим керівництвом Г. В. Донченка було одержано принципово нові дані щодо молекулярних механізмів коензимної і неензимної дії вітамінів та

їхніх природних метаболітів. Вони стали науково-теоретичною та експериментальною базою для формування нової галузі функціональної біохімії – молекулярної вітамінології, розробки нових підходів до створення засобів профілактики і лікування патологічних порушень в організмі та низки таких вітамінних преміксів і лікарських препаратів як «Соевіт-Е», «Кардіовіт», «Світ-1», «Біовіт», «Каротин-М», «Біометок1», «Метовітан», «Енерговіт» та ін.

Розроблений за технологією Г. В. Донченка та його співробітників комплексний олійний препарат β -каротину, вітамінів Е та К з моркви – «Каротелька» – у 2003 р. увійшов у перелік 100 найкращих препаратів України.

Разом із провідними вченими інститутів органічної хімії, біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України, Інституту хімічної фізики, Інституту білка РАН, Московського інституту тонкої хімічної технології ім. М. В. Ломоносова Г. В. Донченком зі співробітниками шляхом органічного синтезу вперше одержано десятки нових похідних та природних метаболітів вітамінів А, В₁, Е, РР та коензиму Q, завдяки чому в їхніх молекулах було визначено певні активні групи, що відповідають за реалізацію біологічної дії.

Донченко Г. В. плідно займався викладацькою роботою і за сумісництвом завідував кафедрою біології природничого факультету національного університету «Києво-Могилянська академія» (1998–2005 рр.), читав

курс «Загальна біохімія», підготував та викладав авторський курс для магістеріуму природничого факультету «Біохімія вітамінів та коензимів». Був головою ради фонду «Наукова зміна».

Георгій Вікторович – автор та співавтор понад 700 наукових праць, у тому числі 6 монографій, двох навчальних посібників для студентів університетів. Під керівництвом Г. В. Донченка виконано і захищено 15 кандидатських і 6 докторських дисертацій.

Георгій Вікторович упродовж багаторічної і плідної наукової діяльності багато уваги приділяв науково-організаційній і громадській роботі. Був головою Об'єднаного комітету профспілки робітників НАН України (1986–1990 рр.). Із 1992 до 1996 р. Г. В. Донченко – голова експертної ради Вищої експертної комісії України. Він неодноразово призначався головою та членом експертних комісій Президії НАН України із присудження премій імені видатних учених Академії наук (академіків О. В. Палладіна, О. О. Богомольця, Д. К. Заболотного). Із 1975 р. він є членом, а у 1992–1998 рр. був головою вченої ради та спеціалізованої вченої ради Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України із захисту докторських та кандидатських дисертацій, входив до складу спеціалізованих

рад Інституту фармакології та токсикології МОЗ України, Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України, Національного аграрного університету, Національного медичного університету. Г. В. Донченко був головою атестаційної комісії Інституту та керівником наукового семінару (1993–1998 рр.); головним редактором (1992–1998 рр.) і членом редколегії журналів *The Ukrainian Biochemical Journal* та *Ukrainica Bioorganica Acta*.

У 1999–2005 рр. Георгій Вікторович – заступник віце-президента та заступник голови секції хіміко-біологічних наук Президії НАН України, голова наукової ради з проблем «Біохімія тварин і людини» НАН України (1986–2005 рр.).

Як у всіх талановитих особистостей життєві інтереси Георгія Вікторовича не обмежувалися науковою діяльністю. Він очолював секцію підводних досліджень, вивчав поведінкові реакції тварин, проводив експедиції клубу «Океанія» при АН УРСР. Головною рисою його був пильний, живий інтерес до світу, науки, виховання молодих науковців.

Георгій Вікторович назавжди залишиться для нас прикладом відданості науці та людиною глибокої ерудиції і широкого світогляду.

Світла йому пам'ять!

*Дирекція, Вчена рада та колектив
Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України,
Українське біохімічне товариство*